

Is echtscheidingsstrijd een vorm van kindermishandeling?

Nelly Heijs / Community Support

Een echtscheiding kan grote invloed hebben op de ontwikkeling van kinderen. Voor kinderen verandert bij een scheiding alles wat vertrouwd is. Een kind heeft het recht op contact met beide ouders. Het is van belang dat ouders beseffen dat dit heel belangrijk is. Om problemen te voorkomen of te verminderen, moeten ouders tot goede afspraken komen over de zorg- en opvoedingstaken.

Gelukkig zijn er situaties waarin gescheiden ouders daar goed in slagen. Helaas gebeurt het ook, dat er geen enkele vorm van samenwerking mogelijk is. Situaties waarin er continue strijd is tussen beide ouders en er geen vertrouwen is, waardoor samenwerking als opvoeders niet lukt.

Kind en conflict

Kinderen voelen spanning tussen ouders goed aan. Kinderen kunnen niet anders dan houden van hun vader en hun moeder. Ze zijn daarom even gek op beide ouders. Een scheiding roept bij kinderen veel tegenstrijdige gevoelens op. Een kind raakt in conflict met zichzelf. In een dergelijk conflict weet het kind niet wie van de twee hij het eerst aan zichzelf moet binden, de vader of de moeder. Dit is voor kinderen een onmogelijke keuze. Een keuzeconflict kan nooit helemaal voorkomen worden, maar er moet wel alles aan worden gedaan om de heftigheid ervan te beperken.

Ouders, conflicten en bemiddeling

Vanaf dag één is het zeer belangrijk dat kinderen buiten de eventuele conflicten van de ouders worden gehouden. Ouders moeten voorkomen dat het kind het gevoel heeft partij te moeten kiezen. Ernstige conflicten tussen ouders zijn een belangrijke risicofactor voor het ontwikkelen van probleemgedrag bij kinderen.

Als ouders gaan scheiden, is het het mooiste wanneer de ouders zelf tot onderlinge afspraken kunnen komen. Lukt dit niet, dan kan mogelijk een familielid of iemand uit hun eigen omgeving bemiddelen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan er ook een professionele hulpverlener ingeschakeld worden om als mediator tussen beiden op te treden. Wanneer ook dit niet slaagt, kan er een verzoek gedaan worden voor omgangsregeling bij de rechtbank. Wanneer zelfs daarna nog problemen blijven ontstaan is het onduidelijk wat te doen.

Ouders en verplichtingen

Binnen Community Support staat het belang van het kind altijd voorop. In het belang van het kind blijven de gescheiden ouders beiden direct betrokken bij de plannen rondom het kind of de kinderen. Wij bespreken met de ouders de punten waaraan zij zich moeten houden:

- het beschermen van het kind/de kinderen tegen mishandeling, misbruik of een andere crisis
- goed samenwerken met de andere ouder
- het voorkomen van negatieve uitingen over elkaar
- betrokken zijn op het kind/de kinderen
- voorspelbaar zijn in woord en gebaar
- het kind goed kennen
- actief luisteren naar het kind

Ouders en de steungroep

Waar en wanneer het mogelijk is, werken de ouders samen in een steungroep. De steungroep komt op gezette tijden bij elkaar om de afspraken over het kind/de kinderen te evalueren. Vaak is het niet mogelijk, dat de ouders beiden in de steungroep zitten. Onderlinge ruzies willen dat nog wel eens verhinderen. In dat geval kunnen andere mensen (één van) de ouders vertegenwoordigen in een steungroep. Tot onze grote spijt komen we ook situaties tegen waar geen enkele vorm van samenwerking mogelijk lijkt te zijn en het lastig is om een gezamenlijk plan te maken.

De ouders en hun strijd

Een moeder krijgt ondersteuning in de opvoeding voor haar vijfjarige zoon. Haar zoon heeft PDD-NOS, waardoor hij nog meer behoefte heeft aan duidelijkheid dan andere kinderen van zijn leeftijd. Anderhalf jaar geleden zijn de ouders gescheiden. De rechter heeft een omgangsregeling vastgesteld. De jongen gaat eens per week een dag in het weekend naar vader, de overige tijd woont hij bij moeder. Ondanks de vastgestelde bezoeksregeling, verloopt de communicatie tussen ouders moeilijk. Wanneer zij contact met elkaar hebben, eindigt dit steevast in ruzie. De zoon is daar dan getuige van. De ouders informeren elkaar niet over hun zoon. Vader weet bijvoorbeeld niet welke medicatie zijn zoon gebruikt. Het kind voelt de strijd tussen ouders goed aan. Als moeder negatief en verdrietig is, is de jongen minder goed handelbaar.

Moeder laat zich vaak negatief uit over vader in het bijzijn van haar zoon. De hulpverleners bespreken met haar regelmatig welk effect dit heeft op haar zoon. Maar de moeder toont in deze geen enkel inzicht. Moeder heeft weinig energie en het lukt haar niet om uit de negatieve spiraal te komen. Vader maakt zich zorgen over de draagkracht en de negatieve houding van moeder.

Moeders wil is wet ?

Moeder staat open voor hulpverlening. Ze grijpt alles aan om ervoor te zorgen dat het goed gaat met haar zoon. Alleen op de samenwerking tussen haarzelf en haar man komt geen grip. Moeder wil het liefste helemaal geen contact met haar ex-man. Zij wil ook niet dat het kind naar zijn vader gaat. Moeder is van mening dat haar ex-man niet in staat is om zijn kind goed op te voeden. Omdat hij ook helemaal niets deed in de tijd dat zij nog getrouwd waren. Zij denkt dat haar zoon door zijn vader te vrij wordt gelaten.

Het kind en de RvdK

Voor het kind is het van groot belang dat het niet met zichzelf in conflict komt. De hulpverleners besluiten over het gedrag van de ouders een melding te doen bij het AMK. Er volgt een onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming. Uit het onderzoek komt niet naar voren dat het kind in zijn ontwikkeling wordt bedreigd. Wel is er een aantal risicofactoren ten aanzien van zijn ontwikkeling. De Raad is van mening, dat het kind lijdt onder de conflictueuze verhouding tussen zijn ouders. De ouders zijn niet in staat om hun kind buiten hun persoonlijke rancune te houden.

De Raad acht het van groot belang dat het kind uit de ouderproblematiek wordt gehaald. De Raad is van mening dat het noodzakelijk is, dat de ouders inzicht krijgen in hun rol als ex-partners. En, dat zij bovendien op een verantwoorde manier hun rol als ouders invullen. De ouders moeten proberen omwille van hun zoon beter met elkaar te communiceren. Het advies is, dat de ouders worden aangemeld bij een instantie waar zij met elkaar in gesprek kunnen gaan.

Ouders en Community Support

Community Support gaat bemiddelen in het contact tussen de beide ouders. Er worden diverse gesprekken gevoerd om te proberen een beter contact tussen beiden te bewerkstelligen. Wederom wordt het belang van samenwerking benadrukt en worden de verschillende aspecten voor goed functionerende gescheiden ouders besproken.

Uit de gesprekken komt naar voren, dat de moeder wil dat de vader meer verantwoordelijkheid neemt in de opvoeding. Tegelijkertijd blijft zij zich zorgen maken. Ook blijft zij haar ex-man verwijten maken over de opvoedingssituatie bij hem thuis.

Uit het gesprek met de vader komt het tegengestelde naar voren. Hij wil juist meer betrokken worden in de opvoeding. Vader ziet het niet zitten om met zijn ex-vrouw te overleggen. Wij stellen de beide ouders voor om een steungroep te vormen met voor beide ouders belangrijke mensen erin. De ouders hoeven zelf niet bij deze bijeenkomsten aanwezig te zijn. Vader wil hier wel aan meewerken. Hij stelt voor dat zijn moeder namens hem gaat deelnemen aan de steungroep. Moeder heeft geen vertrouwen in deze vorm van samenwerking en wil niet meewerken.

Als moeder dwars blijft.....

Wij constateren dat Community Support er niet in slaagt om de beide ouders nader tot elkaar te brengen. Het wantrouwen van moeder richting vader is hiervoor te groot. Op advies van de Raad melden wij dit terug bij het AMK. Op het moment van deze melding wordt het kind ter observatie opgenomen in een instelling voor kinder- en jeugdpsychiatrie. Doel van deze opname is een

taakverlichting voor moeder en een nader onderzoek naar de problematiek van de jongen. Het AMK zegt dat deze instelling een verantwoordelijkheid heeft om de samenwerking te verbeteren. Ook gedurende het verblijf van de jongen in de instelling duurt de strijd tussen de ouders voort. Vanuit de instelling wordt nog een poging gedaan om een betere samenwerking te bevorderen. In diverse bijeenkomsten bespreken alle betrokkenen, mensen uit het eigen netwerk en hulpverleners, met elkaar wat er goed gaat in de ontwikkeling van de jongen en wat de zorgen zijn. De instelling geeft aan, dat de strijd tussen de ouders de behandeling van het kind in de weg staat. Aan het eind van de bijeenkomsten beoordelen alle deelnemers de veiligheid van het kind met een cijfer. Iedereen geeft een onvoldoende. Alle deelnemers zijn het erover eens, dat het zo niet verder kan en dat er wat moet gebeuren. Maar niemand heeft een oplossing. Moeder geeft aan niet met vader samen te werken, omdat ze denkt dat het onveilig is voor het kind. Hier zijn echter geen bewijzen voor. Vader geeft aan, dat er vele pogingen zijn gedaan om tot overleg te komen. Hij heeft er ook geen vertrouwen meer in dat het beter zal gaan.

Hulpverleners ten einde raad

De mensen in de eigen omgeving van de ouders weten niet meer wat te doen. Oma belt het AMK en bespreekt haar zorgen. Wederom is het advies van het AMK, dat oma dit moet bespreken met de hulpverleners die al in het gezin aanwezig zijn. Maar dat is al verschillende keren geprobeerd zonder gewenst resultaat. Hun standpunt is, dat ze niets meer kunnen doen, omdat er vrijwillige hulpverlening in het gezin geaccepteerd wordt. Er is vrijwillige hulpverlening en ouders werken wel mee, maar niet op het punt van de samenwerking in de opvoeding. Juist daardoor blijft het kind in de knel zitten.

Ondertussen blijven we in een situatie zitten, die niet doorbroken wordt en waardoor de ontwikkeling van het kind wordt belemmerd. Moeder blijft haar zorgen over de situatie bij vader uiten naar anderen in haar omgeving. Ze maakt een video-opname, waarin de zoon aangeeft niet meer naar zijn vader te willen. Op camera zegt dat hij door zijn vader wordt geslagen. Moeder laat de opname zien aan de hulpverlenende instantie waar haar zoon verblijft. De hulpverlener daar neemt contact op met het AMK. Het advies is, dat moeder een verzoek indient bij de rechter voor een schorsing van de omgangsregeling. Doet moeder dit niet binnen 3 maanden, dan zal het AMK actie ondernemen. Moeder neemt een advocaat in de arm om dit samen met haar te regelen. In de tussentijd laat ze haar zoon niet meer naar zijn vader gaan.

Bij wie komt het kind eerst.....?

Moeder is voor haar gevoel de winnaar. Haar zoon gaat voorlopig niet meer naar zijn vader. Het is nu afwachten wat de rechter zal besluiten. Onze vraag is: hoe zit het met het kind? Wat zijn de gevolgen voor hem? Moeder zegt dat er geen consequenties zijn. Tegen haar zegt hij ook dat hij niet meer naar zijn vader wil. Onze vraag is: waarom zegt het kind dit? Speelt het kind hier niet in extenso zijn innerlijk conflict aan ons voor?

Dit verhaal is een van de vele voorbeelden van ouders die de kans en de ruimte krijgen om over de rug van kinderen hun strijd te voeren. Wij zien regelmatig dat ouders 'vechten' om hun kind. Ouders kunnen hier soms eindeloos mee doorgaan. Terwijl zij niet zien hoe zij de kinderen beschadigen. En, hoe de kinderen zichzelf beschadigen. Uit wanhoop, angst en ellende.

Ondanks de bemoeienis van diverse partijen lukt het de volwassenen niet om de belangen van kinderen bovenaan te laten staan

Is deze echtscheidingsstrijd een vorm van kindermishandeling? Wat is er nodig om deze situatie zo te kunnen veranderen, dat de belangen en de rechten van het kind wel voorop staan? Wie weet hoe je in deze een Salomonsoordeel velt?